

Invenția se referă la optoelectronică, și anume la metodele de obținere a compozitelor fotosensibile în bază de semiconductori calcogenici amorfii compuși și polimer organic, utilizate pentru confecționarea diferitor medii fotosensibile în formă de pelicule subțiri, fibre, etc., pentru utilizarea lor în calitate de medii de înscriere a imaginilor optice sau informației holografice, senzorilor optici, etc.

Este cunoscut procedeul de obținere a compozitului în bază de S-Se ($\text{Se}_{42}\text{S}_{58}$) și parafinei, în raport de 1:10, în care este aplicat procesul de încălzire mai sus de temperatura de topire a ambelor materiale (datorită faptului că temperatura de înmuiere a ambelor materiale coincide - $T_g=105^\circ\text{C}$) și amestecarea ulterioară a lor până la obținerea unui lichid omogen. Acest procedeu se efectuează în fiole ermetic închise în vid, iar după răcire până la temperatura camerei se depun straturi subțiri prin metoda de depunere cu laser în vid. De regulă, straturile obținute sunt amorfe [1].

Dezavantajele acestui procedeu constau în:

- dificultatea de a găsi materiale calcogenice amorfe și polimeri organici compatibili, care au temperaturi de înmuiere foarte apropiate;
- necesitatea aplicării instalațiilor de vid și a laserului, care sunt costisitoare;
- necesitatea aplicării procedeelor termice cu utilizarea temperaturilor înalte;
- proprietățile fizico-mecanice ale straturilor obținute din compozit sunt neînsemnate;
- straturile subțiri din acest compozit sunt slab transparente și nu pot fi utilizate în optică și în fonică.

Cea mai apropiată soluție este procedeul de obținere a compozitului fotosensibil din semiconductor calcogenic amorf și polimer organic, în care compozitul fotosensibil se prepară din semiconductor calcogenic amorf (de exemplu, $\text{S}_x\text{Se}_{1-x}$ pentru x în intervalul 0 – 1, As_2S_3 , As_2Se_3 , etc.) și alcool polivinilic, în care se menține structura moleculară și proprietățile optice ale semiconductorului calcogenic amorf în matrița din polimer. Acest compozit se obține pe baza dizolvării semiconductorului calcogenic amorf în solvent organic, la care se adaugă soluția polimerului organic dizolvat în solvent organic, după care compozitul complex se usucă [2].

Dezavantajele acestui procedeu constau în: dificultatea de a obține un compozit cu sensibilitate optimă. Pentru aceasta e necesar de avut preliminar un compus optim din semiconductor calcogenic amorf. De obicei, sensibilitatea maximă la înscrierea informației holografice se atinge la diferite lungimi de undă în compuși micști din semiconductori calcogenici amorfii, de exemplu, $\text{As}_2(\text{S}_x\text{Se}_{1-x})_3$, sau alții, în care e necesar de determinat valoarea lui x pentru domeniul dat de lungimi de undă; aplicarea tehnologiilor sofisticate și costisitoare, cum ar fi tehnicile de creare a vidului și a temperaturilor înalte pentru sinteză.

Problema pe care o rezolvă invenția este simplificarea procedurii de obținere a unui mediu compozit fotosensibil din semiconductori calcogenici amorfii micști și polimer organic, în condiții de presiune normală și la temperatura camerei.

Procedeul, conform invenției, înlătură dezavantajele menționate mai sus prin aceea că se dizolvă separat în monoetanolină semiconductoarele calcogenice amorfe în bază de S și Se și se omogenizează la temperatura de 20...40°C, la o presiune atmosferică normală, timp de 20...30 ore. După răcirea până la temperatura camerei, ambele soluții se amestecă și se omogenizează timp de până la 30 min. Se prepară o soluție metanolică de poli-n-vinilpirolidonă, apoi soluțiile se amestecă și se omogenizează timp de până la 30 min. Amestecul se depune pe suport și se usucă la temperatura de 18...40°C timp de 2 ore.

Avantajele invenției constau în:

- posibilitatea mai simplă de a obține un compozit cu fotosensibilitate optimă pentru înscrierea informației holografice;
- obținerea unui număr mai mare de semiconductori calcogenici amorfii micști în bază de compuși elementari, binari, etc. pentru prepararea compozitelor fotosensibile optime pentru diapazonul dat de lungimi de undă;
- pentru obținerea compozitului nu este necesară sinteza semiconductorilor calcogenici amorfii micști, care se obțin la temperaturi înalte, și nu e necesară tehnica de vid;
- posibilitatea de dirijare a tehnologiei pentru obținerea proprietăților optice și altor parametri doriți ai compozitului prin variația componenței mixte.

Rezultatul invenției constă în obținerea unui compozit fotosensibil din semiconductor calcogenic amorf mixt și polimer organic fără utilizarea tehnicii de vid, a temperaturilor înalte, și asigurarea gradului înalt de omogenitate al compozitelor.

Invenția se explică prin desenele din fig. 1...3, care reprezintă:

- fig. 1, schema mostrelor cu compozit fotosensibil;
- fig. 2, spectrul de transmisie a stratului subțire din compozitul $\text{As}_2(\text{S}_x\text{Se}_{1-x})_3$ pentru $x=0,33$ și polimer poli-n-vinilpirolidon până 1 și după 2 tratate cu lumina ultravioletă;
- fig. 3, spectrul de transmisie a stratului subțire din compozitul $\text{As}_2(\text{S}_x\text{Se}_{1-x})_3$ pentru $x=0,43$ și polimer poli-n-vinilpirolidon până 1 și după 2 tratate cu lumina ultravioletă.

Exemplu 1. Procedeul de obținere a compozitului fotosensibil din $\text{As}_2(\text{S}_x\text{Se}_{1-x})_3$ pentru $x=1/3$ și poli-n-vinilpirolidonă, care se realizează în condiții de presiune normală.

Soluția 1 se pregătește la temperatura camerei și conține poli-n-vinilpirolidonă și alcool metilic în următorul raport cantitativ:

polimerul poli-n-vinilpirolidonă – 135 mg,

alcool metilic – 2,0 ml.

Soluția 2 conține semiconductor calcogenic amorf As_2S_3 și monoetanolină în următorul raport cantitativ:

As₂S₃ – 15 mg,

monoetanolamina – 0,5 ml.

Soluția 3 conține semiconductor calcogenic amorf As₂Se₃ și monoetanolamină în următorul raport cantitativ:

As₂Se₃ – 30 mg,

Monoetanolamina – 0,5 ml.

Soluțiile 2 și 3 se prepară la temperatura de 40°C timp de 20...30 ore.

După răcirea soluțiilor 2 și 3 până la temperatura camerei, ele se amestecă timp de 10 min, apoi soluția mixtă se amestecă cu soluția 1 timp de 10 min și se utilizează în decurs de 2 ore. Soluția finală obținută reprezintă un lichid omogen.

Din soluția finală se prepară probele necesare în formă de straturi depuse pe suport (din sticlă, polietilentereftalat, etc.), în formă de fire, etc., care ulterior se usucă în aer liber la temperaturi de până la 40°C timp de 2 ore.

Exemplu 2. Procedeu de obținere a compozitului fotosensibil din As₂(S_xSe_{1-x})₃ pentru x = 3/7 și poli-n-vinilpirolidonă, care se realizează în condiții de presiune normală.

Soluția 1 se pregătește la temperatura camerei și conține poli-n-vinilpirolidonă și alcool metilic în următorul raport cantitativ:

polimerul poli-n-vinilpirolidonă – 100 mg,

alcool metilic – 2,0 ml,

Soluția 2 conține semiconductor calcogenic amorf As₂S₃ și monoetanolamină în următorul raport cantitativ:

As₂S₃ – masa de 50 mg,

monoetanolamina – 1,0 ml.

Soluția 3 conține semiconductor calcogenic amorf As₂Se₃ în monoetanolamină în următorul raport cantitativ:

As₂Se₃ – masa de 50 mg,

monoetanolamina – 1,0 ml.

Soluțiile 2 și 3 se pregătesc la 40°C timp de 20...30 ore.

După răcirea soluțiilor 2 și 3 până la temperatura camerei, ele se amestecă timp de 10 min, apoi soluția mixtă se amestecă cu soluția 1 timp de 10 min și se utilizează în decurs de 2 ore. Soluția finală obținută reprezintă un lichid omogen.

Din soluția finală se prepară probele necesare în formă de straturi depuse pe suport (din sticlă, polietilentereftalat, etc.), în formă de fire, etc., care ulterior se usucă în aer liber la temperaturi de până la 40°C timp de 2 ore.

Stratul din compozit fotosensibil 1 se depune pe un strat subțire de metal 2 (cu rezistivitatea superficială de 10⁵ Ohm/cm², grosimea de ~ 100 Å) cu care preventiv a fost acoperit suportul 3 din polietilentereftalat.

În tabel sunt prezentate datele caracteristice a unor compozite As₂(S_xSe_{1-x})₃ și măsurările spectrale ale transparenței și înscrierii holografice cu laserul de Ar (λ=0.488 nm). Se observă mărirea eficacității difracționale de înscriere a informației holografice în compozitul cu componența mixtă a semiconductorului calcogenic amorf.

Tabel. Parametrii caracteristici ai compozitelor

Denumirea substanței As ₂ (S _x Se _{1-x}) ₃ x	Polimerul	Raportul substanța amorfă:polimer	Banda energetică interzisă a compozitului, eV	Eficacitatea de difracție, η, %
0	PVP	0,50	1,75	0,10
0,33	PVP	0,33	1,96	0,45
0,43	PVP	0,50	2,02	2,50
0,50	PVP	0,50	2,11	1,90
0,56	PVP	0,50	2,16	0,70
1,00	PVP	0,50	2,45	0,15

Unele proprietăți optice și holografice ale mostrelor obținute prin procedeul invenției recente sunt prezentate în fig. 2 și fig. 3 și în tabelă.

După cum se observă în fig. 2 și fig. 3 și tabel, spectrele de transparență optică au pragul de absorbție care corespunde pragului de absorbție cunoscut din literatură pentru compușii din semiconductoare calcogenice amorf compuse respective [Popescu M., Andrieș A., Ciumaș V., Iovu M., Șutov S., Țiuleanu D. Fizica sticlelor calcogenice. I.E.P. Știința, București, Chișinău, 1996, p. 486], obținute prin metoda de evaporare în vid din material sintetizat aparte.

Odată cu creșterea concentrației semiconductorului calcogenic amorf în compozit, transparența compozitului se micșorează. Influența iradierii cu lumină ultravioletă asupra transparenței stratului din compozit caracterizează fotosensibilitatea compozitului (fig. 1 și fig. 2, curbele 2 față de curbele 1). Iluminarea mostrelor cu lumină ultravioletă a becului de mercur cu intensitatea de 5 mWt s-a efectuat timp de 0,5 ore.